

Samen een vuist maken

Ard-Jan Bruijs, directeur van Metaalgietrij Bruijs, en MDG-branchemanager Frans van der Brugh: "Gietrijen moeten laten zien wat het belang is van deze industriële sector."

De gietrijen in Nederland moeten een vuist maken. Dat zegt Frans van der Brugh, die sinds kort branchemanager is van de MetaalGietrijBedrijven (MGB) van de Metaalunie. Hij licht toe dat de gietrijen veel meer voor zichzelf moeten opkomen om de buitenwereld te laten zien wat het belang is van deze industriële sector. Dit is tevens noodzakelijk om jongeren voor dit vak te interesseren, vult Ard-Jan Bruijs aan. Hij is algemeen-directeur van Metaalgietrij Bruijs in Bergen op Zoom.

TEKST: JOHN EKKELBOOM. FOTOGRAFIE: PHOTOL.

De regio Bergen op Zoom stond vroeger bekend om zijn vele ijzergietrijen. De gietrijen werden uit nood geboren toen het na de splitsing van België en Nederland in 1830 niet meer lukte om kachels vanuit Wallonië te importeren. Al snel maakte de gietrijsector een enorme bloei door. Ruim de helft van de mannen in Bergen op Zoom werkten op een gegeven moment bij een van deze bedrijven. Zo ook de opa van Ard-Jan Bruijs. Uiteindelijk begon deze in 1948 samen met zijn zoon het bedrijf Metaalgietrij Bruijs. Directeur Bruijs: "Ook mijn vader en zijn andere broers gingen daar werken. Omdat er in Bergen op Zoom al

veel ijzergietrijen zaten, besloot de overheid dat het bedrijf van mijn opa een non-ferrogietrij moest worden. Dat is het nog steeds, nu ik de gietrij samen met mijn broer Alexander run."

ADVISERENDE FUNCTIE

Metaalgietrij Bruijs, met in totaal 19 werknemers, heeft zich gespecialiseerd in het zandgietproces. Hierbij worden de afdrucken in het zand gemaakt via mallen van hout of ureol (een polyurethaan kunsthar) volgegoten met gesmolten gerecyclede metalen zoals aluminium en koperlegeringen. Vroeger

produceerde het bedrijf de mallen zelf met de hand, vertelt Bruijs. "Door de komst van 3D CAD wordt nu ongeveer 80% van de mallen met CNC-machines gefreesd. Dat frezen besteden we uit aan modelmakerijen. Ook kunnen we giet simulaties doen, zodat we een ontwerp en daarmee het gietproces kunnen optimaliseren. We krijgen steeds meer een adviserende functie naar de ontwerpers toe. Sommige opdrachtgevers willen overigens graag iets in werkelijkheid zien en voelen, in plaats van te kijken naar een computerontwerp. In dergelijke gevallen maken we een model nog wel zelf met de hand."

Bruijs maakt gietstukken voor onder andere bakkerij- en verpakkingsmachines, motoren, verlichting, meubelen en naamplaatborden.

Het zandgietprocédé is bij uitstek geschikt voor enkele stuks tot serie gietwerk.

De laatste tien jaar produceert hij in toenemende mate voor architecten, kunstenaars en ontwerpers die kiezen voor design in aluminium. Het meest bekende voorbeeld is de Dragonlight, een straatlantaarn waarbij de lichtarmatuur in een aluminium drakenkop is verwerkt, bestaande uit vijf gietstukken. In 2008 ontving Bruijs hiervoor de zilveren Esef Engineering Award en de Publieksprijs. Dat de designproducten zich niet beperken tot drakenkoppen, blijkt uit de vele voorbeelden in aluminium die hij laat zien, zoals handen voor op de gevels van Museum aan de Stroom in Antwerpen, balusters en hekwerken met bloemmotieven en fruitschalen met als motief de plattegrond van Amsterdam en New York.

GASTCOLLEGES

Waren er vroeger duizenden gieterijen in ons land, dat aantal is inmiddels flink afgenomen door nieuwe technieken, andere materialen en de concurrentie uit andere landen. De Koninklijke Metaalunie heeft er nu ongeveer zeventig als lid. Volgens Frans van der Brugh, zijn dit voornamelijk non-ferrogieterijen. Metaalgieterij Bruijs is er een van. Zowel van der Brugh als Bruijs merken dat de belangstelling voor deze branche fors terugloopt en dat het moeilijker wordt personeel te krijgen. Bruijs: "Veel jongeren doen liever geen fysiek werk meer. Ik geef wel eens gastcolleges aan de Hogeschool Utrecht en rondleidingen aan studenten. Sommigen staan er versteld van dat dit mooie ambacht nog bestaat. Dan antwoord ik: 'Als we dit niet zouden doen, dan zouden we bijvoorbeeld nog in Flintstone-auto's rondrijden'. Veel onderdelen onder de motorkap van auto's zijn namelijk gegoten."

Gezien deze ontwikkelingen vindt Van der Brugh het belangrijk dat de gieterijen gezamenlijk een vuist maken om zichzelf meer te promoten. Als branchemanager wil hij dit graag stimuleren. "De gieterijen moeten meer op de voorgrond treden. Ard-Jan is daar een goed voorbeeld van. We moeten laten zien dat dit werk ook interessant is." Hoewel de MGB de

Bij zandgieten worden de afdrucken in het zand gemaakt via mallen van hout of ureol (een polyurethaan kunsthar) en volgegoten met gesmolten gerecyclede metalen.

afgelopen jaren minder prominent aanwezig is, gebeurt er achter de coulissen veel, weet de branchemanager. Zo is de branchevereniging lid van de CAEF, de organisatie die de belangen van de Europese gieterijen behartigt. De informatie van de CAEF speelt de MGB door aan haar leden. De CAEF heeft bijvoorbeeld uniforme leveringsvoorwaarden opgesteld die overal in Europa en daarbuiten toepasbaar zijn.

ARBEIDOMSTANDIGHEDEN EN MILIEU

De Metaalunie, en daarbinnen de MGB, bereidt zich voor op allerlei ontwikkelingen die op de gieterijen afkomen. Als voorbeeld noemt Van der Brugh de komende controles van de Arbeidsinspectie die specifiek gericht zijn op deze sector. "Om daarop te anticiperen, hebben we enkele leden bezocht en gekeken waar er verbeteringen of aanpassingen nodig zijn. Het gaat daarbij om werkplekken, machines,

transport en de grondstoffen waarmee de bedrijven werken. De resultaten van deze bezoeken gaan naar alle leden, zodat iedereen zich goed kan voorbereiden op de bezoeken van de Arbeidsinspectie."

Verder is de MGB bezig met de wijzigingen in het vergunningenstelsel. Van der Brugh: "In oktober dit jaar is de omgevingsvergunning van kracht geworden, waarin 25 vergunningen zijn samengevoegd. Dit moet het vergunningetraject eenvoudiger maken, maar helaas geldt dit nog niet voor de gieterijen. Daarvoor wil de overheid zelf zware milieueisen gaan opstellen. Je kunt je afvragen of dat reëel is. Zoiets vergt enorme investeringen en die kunnen de gieterijen niet ineens opbrengen. Dat moet je stapje voor stapje doen. Als Metaalunie en MGB willen we de gieterijen hierin ondersteunen zodat hun toekomst blijft gewaarborgd." •